

Exkluzivně z auditu: Klíčový problém Andreje Babiše se jmenuje Monika

- CZ24 News | 6. prosince 2019

ČESKO: Na šedesáti stranách z celkových 238 se bruselští auditoři vypořádávají se střetem zájmů českého premiéra. Seznam má kompletní audit k dispozici.

Trojjedná role Moniky Babišové se stala klíčovým argumentem auditorů Evropské komise při rozhodování o tom, zda je nebo není český premiér ve střetu zájmů. A mimo jiné na jeho základě dospěla závěrečná zpráva z Bruselu ke konečnému verdiktu, že Andrej Babiš porušuje evropská i česká pravidla a firmy z koncernu Agrofert proto nemají nárok na dotace z veřejných peněz.

Čím vším je Monika

Právě argumentem manželky vyvracejí evropští experti hlavní obhajobu Andreje Babiše, že „své bývalé firmy převedl do svěrenských fondů a naplnil tak lex Babiš“.

„Manželka pana Babiše je nejen osobou blízkou, jak ji definuje zákon zakladateli svěrenských fondů. Zároveň je členem rady protektorů, kteří dohlíží na chod těchto fondů. A to dokonce takzvaným rodinným protektorem, kterého jmenuje a odvolává bez dalšího zakladatel fondů,“ popisují auditoři svůj argument, proč i po námitkách českých úřadů proti předběžné zprávě trvají na tom, že Babiš ve střetu zájmů je.

A právě rolí Moniky Babišové vyvracejí námitky českých úřadů, že Babiš nemá možnost přímo ovlivňovat chod fondů, v nichž je zaparkovaný holding Agrofert. Možností bezdůvodně kdykoliv odvolat rodinného protektora může totiž premiér ochromit činnost fondů, pokud by se mu nelíbilo, jak je správci vedou. Zároveň manželka a tedy osoba blízká má ze zakladatelských dokumentů fondů nárok na jakékoliv informace o fungování firem vložených do fondů. Tudíž může manžela dostatečně o jejich fungování informovat.

Podle bruselských kontrolorů je jasné, že manželka konečného uživatele výhod ze svěrenských fondů bude jednat ve shodě s ním a jeho zájmy. Aneb: „Je na místě předpokládat, že je v zájmu manželky beneficenta, aby se mu majetek vrátil s vyšší hodnotou,“ píše se na straně 48 konečné auditní zprávy, již mají Seznam Zprávy k dispozici v anglickém originále.

Ale nejde jen o manželku Andreje Babiše. Střetem zájmů se auditní zpráva čítající 238 stran plus přílohy zabývá téměř na 60 stranách. Nejdříve se zopakuje zjištění z předběžné auditní zprávy. To dopodrobna popsalo fungování svěrenských fondů a také možnosti Andreje Babiše jako premiéra nebo dříve ministra financí ovlivňovat přidělování evropských peněz.

Následuje pak argumentace českých úřadů, které slovy zodpovědné ministryně pro místní rozvoj Kláry Dostálové „rozporovaly každou větu“. Jako důkaz, že se pracovníci Evropské komise ve svých závěrech mylí, přináší čeští úředníci například fakt, že podle českého práva lze o střetu zájmů uvažovat pouze, pokud by šlo o obchodní společnost. Jen ta prý může být ovládanou osobou. A svěrenské fondy takovou definici údajně nesplňují.

Odvolatelní úředníci

Tento argument pak na dalších stránkách stejně jako většinu dalších ale evropští „cifršpioni“ odmítli.

České úřady se pokusily také namítat, že právě konstrukce svěrenských fondů znemožňuje Andreji Babišovi ovládat firmy z holdingu. Stejně tak Česko rozporovalo možnosti premiéra napřímo ovlivňovat rozhodování o eurofondech.

Evropští úředníci ale v auditu dokonce poukazují na možnosti české vlády odvolávat konkrétní úředníky, kteří se zabývají fondy. A to pomocí takzvané systemizace, díky níž Babišova vláda oslabila neodvolatelnost státních úředníků po zavedení zákona o státní službě.

Bruselští auditoři si pojistili svůj verdikt ještě jedním tvrzením. Podle jeho konstrukce očekávají obranu, že rodinný majetek má spravovat rodina. Navíc, jak Andrej Babiš prohlásil pro Právo v jednom z rozhovorů: „Monika ani neví, že někde sedí.“ Takže podle něj nemůže být o střetu zájmů řeč.

Podle analýzy ze stran 52 až 55 byly totiž podle unijních expertů svěrenské fondy Andreje Babiše založeny v rozporu s českým právem. Neboli jejich logika zní: český zákon o střetu zájmů vyžaduje, aby kvůli ochraně veřejného zájmu vyřešil veřejný činitel svůj potenciální střet zájmů třeba tím, že svěří svůj majetek do správy svěrenských fondů. Jenže Babiš podle Bruselu založil fondy jen proto, aby obešel pravidla o střetu zájmů a jak plyne ze zakladatelských listin fondů, ty musí vždy jednat jen a jen na ochranu jeho vlastních zájmů.

„Takové jednání, které formálně naplňuje zákonné požadavky, ale ve skutečnosti jde přímo proti jejich smyslu, by mělo být považováno za neplatné podle článku 580 českého občanského zákoníku,“ stojí na straně 54.

Jediná podstatná česká námitka, kterou tak úředníci z Bruselu uznali, byla žádost českých úřadů, aby se zaměřili přesně na dobu, kdy byly rozporované dotace uděleny. Díky tomu se podařilo uhájit několik přidělených dotací.

A tím i snížit celkovou požadovanou částku, kterou chce komise zpět do unijního rozpočtu, potažmo kterou má Česko vymoci od Agrofertu.

Konkrétní suma zní 285 milionů a 266 tisíc korun. A to za celkem devět dotací, které šly například na inovativní sirná hnojiva Lovochemie, slavnou linku na toustový chleba Penamu nebo sušárny osiva společnosti Cerea. Tato částka se týká nejen střetu zájmů Andreje Babiše, ale také dalších pochybení, která auditoři dopodrobna rozebírají na dalších více než 160 stranách.

285 milionů nemusí být konečných

Předběžná zpráva přitom mluvila o vratce až 451 milionů korun, z nichž 283 milionů bylo za střet zájmů. V kontrolovaných dotacích pak našli auditoři chyby, za něž měla pokuta vyjít na 300 milionů. Ale protože část z nich byla totožná s těmi, u nichž udělení bylo v rozporu s pravidly o střetu zájmů, tak výsledná suma nebyla prostým součtem obou cifer.

Částka 285 milionů ale nemusí být konečná. V závěrech ukládají auditoři povinnost českým úřadům prověřit i další dotace, které dostal přidělené koncern Agrofert. Audit samotný totiž pracoval jen se vzorkem. Celkem prošel 36 z 98 projektů, na něž firmy Agroferty dostaly přislíbené evropské peníze. Konkrétně pak u Operačního programu podnikání a inovace pro aktuální rozpočtové období ověřovali auditoři 10 projektů z 22. A chybovost se u nich vyšplhala podle závěrů auditu na 96,7 procenta. České úřady tak musí zejména v tomto operačním programu projít všechny ostatní projekty, jestli také nejsou v rozporu s unijními pravidly, a případně vyvodit důsledky.